

L a t w e e f c h u A w i s e s .

Nr. 46. Zettortdeenâ 13. November 1852.

No Birschumuischas.

Lohti agri scho gadd seema rabdijahs, jo no 10. lihds 21. Oktobera mums bija labs seemas zetsch, tad atkal eefâhze leetus libt, un taggad atkal stipri falst. Dauds laudis irr krahpu-schees, jo linni teem palikke ne zelti appaksch sneega, arri meeschi un ausas weetahm ne eewesti. Arri dahrsôs dauds darbi palikke ne darriti. Zelti bija weetahm stipri aisputtinati un sneega kuppeni bija isrohkami. Laiks it-deenas pahrmihjahs, brihscham ar leetu, brihscham ar sneegu, brihscham ar salnu, bet allaschin ar stipru wehju. Tahds nepastahwigs laiks atnesse arridsan daschas flimmibas un fehrgas, un mirronu skaitlis augumâ eet. Esari un masas uppites ar leddu apklahti — bet no lohkeem wehl lappas naw tihri nobir-rufchas. L.

No Leel-Gezawas.

Pee mums grehks notizzis, zaur kurreu dau-dseem nelaimie usbrukkuse un leelas waimanas un dauds affaras isspeestas.

Tanni 17tâ August zehlahs Zehsneeku mah-jâs ugguns-grehks, zaur kurreu diwi mahjas ar wiffahm ehlahm, lohpeem, labbibu un wiffu mahjeneeku nabbadsibu aisgahje.

Ugguns gaddijahs ap pulksten desmiteem wakkara pilnâs rijâs ar labbibu, un ahtrumâ apklahje leefmas wiffas zittas ehlas. Gan fastrehje kaimini, arri no muifchas ar dsescha-meem eerohtscheem pee nelaimes weetas, grib-bedami lihdscht glahbt; bet wifs puhlinfch bija welti, jo wiffas ehlas no lohka buhwetas un fausâ laikâ iskaltetas un seena un salmu pilnas, no leefmahm aisgrahbtas dedse kâ biss-fahles. Tâ nu wifs puhlinfch bija welti, tikko gulloschi nelaimigee lautini plikki no leefmahm isglahbahs.

Trihs zilweki fadedsfe: weens dimpatsmit gaddu wezs sehns, weens puisis septinapatsmit gaddu wezs, kurreu kauli appaksch ohglehm un pelneem istabas-weetâ atrasti tappe, un pats fainneeks. Schis besdeewigais irr pats wiffu nelaimi padarrijis. — Winnam bija ne fenn preeksch tam fainneeze mirruse, tad wiasch bija pehz weenu meitu prezzejis un to jau ar wiffu winnas puhru pee fewis mahjâs pah-weddis, bet schai ne effoht tur patizzis, un winna pehz kahdahm deenahm winnu atkal at-stahjuse un atpakkat us sawahm mahjahm no-gahjuse. Par to fainneeks lohti fadusmojees un, tauns zilweks buhdams, winnas atslehgu usmuhkejis un puhru afsadsis. Kad nu pee terfahm afsuhdsetam pehz likkumu spreeduma 12 rubtus skahdi un strahpi waijadseja maksah, tad schis ais tauna, kâ pahrlleezi-nahts saglis, ne gribbedams ilgaki dsihwoht, bij nodohmujis, pats sawu dsihwibu nemt. Mahjâs pahrgahjis wiasch jau wakkara dauds tahdus wahrnus bija runnâjis, no kurreem zitti lehti buhtu warrejuschi noprast, kâ tauns prahts wiana firdi, bet ne usman-nigi buhdami wiffi meerigi gulleht gahjuschi.

Kad nu wifs klusf un tumfch tappis, tad besdeewigais us riju nogahjis, ugguni peelaidis ur fewi paschu palahrees, kur winnu ohtra deenâ ar wehl nefadeggufchu schraugu ap kaku appaksch ugguns-gruscheem atradde. J. R.

—Grahmata, kô Kahrlam krusstdehlam laidis wehl zits krusstehws.

(Luhl. fch. gadd. Awif. Nr. 24 un 41.)

Ekkur muhsu Kahrlifcham gudriba zehlu-feeſ! Brihnums! kâ taggad juhs jauni lau-dis, tikko pasaulê eenahkluschi un kahdu pahri

fohtu paschi spehruschi, tuhdaſ gribbeet gudrafi un prahtigaki buht, ne kà mehſ wezzischi, kàs mehſ taſ ne effam wiſ no wakkar deenas, kà tu un zitti tahdi gudrineeki, kam matti wehl balti un bahſda tilko dihgufi. Woi tu ne atgahdina, dehſ, tohſ wahrduſ (3 Moſ. 19, 32.), kà preeſch firmas galwas tewim buhſ uſzeltees, un klaufiht uſ to mahzibu, kàs derriga. Bet redſi, tee jauni taggad gribb labbaſ paschi runnaht un zittuſ pamahziht, arri paſchuſ tohſ wezzuſ, ne kà mahzibu peenemt. Tewim arr jaw ſawſ ſawadſ padohmſ par bihbeli un par bihbeles wahrdeem! Nu, redſefim, kahdſ? Tu, brihnumſ kà ſmukki, ſewi pratti iſteiktees, kà bihbeles wahrdu mihlotajſ un zeenitajſ effi; bet tomehr tu tohſ til augſtà gohdà ne turri, nedſ til ſtipri mihto, kà tu tohſ iſkattrà weetinà gribbetu preeſch azzim turreht un klaufitees, un ihpaſchi Awifeſ tohſ laſiht; taſ pawiffam tewim teebj. Updohma jel, dehſ, woi tawam tehwan jeb mahtei, kamehr tu wehl ſem winnu waldifchanaſ dſihwojſ, gan buhtu patizzſ, ja tu winnu balſi un winnu wahrduſ tikkai tad buhtu ekläufijees, ja tewim patikke klaufiht; jeb woi tew kà labbam behnam ne peenahzehſ ar labbu prahtu un ar preeku klaufitees, kad ween ſchahſ mihlaſ balſiſ tewim atſkanneja? Un nu kàs tad zittſ Deewa wahrdi irr, ne kà ta mihla debbefſ-tehwa wahrdi un balſſ, ar ko wiſch arri tew ſawu behrnu itt mihligi uſrunna, tewi mahzidamſ un pahmahzidamſ, tewi preezinadamſ un pamohdinadamſ, kà tu ſargajees no grehka, kà tu uſtizzi winnam ween, un ne paklauſi nedſ tawam paſcham meefas-prahtam, nedſ tai paſaulei, kàs ar ſintu-ſintahm balſim tewi labbinadama un glaimodama ar ſmaididamahm luhpahm uſ grehku ſtubbina. Bet tu, warr buht, jaw wiſſas grehku-kahrdinaſchanaſ effi uſwarrejſ, tu warr buht, prett ſchahſ paſauleſ wehjeem un wilneem ſtahwi nepaluſtinajamſ kà klints-kalnſ juhras widdu, tu jaw deewſgan mahzibaſ un gudribaſ effi eenehmees, kà tewi nekàs wiſ ne peewiſ. Woi tu effi aiſmirſiſ tohſ wahrduſ — tu gan bihbeli lee-

zees labbi paſinnis un zaur zaurim iſlaſſijſ — 1 Pehr. 5, 8: taſ weſ eet apkahrt kà ruhdamſ lauma un gluh, kahduſ wiſch warr pariht? Jeb woi tu aiſmirſiſ tohſ wahrduſ, ko muhſu Kungſ Kriſtuſ ſakka (Matt. 26, 41.): effeet nomohdà un luhdſeet Deemu, kà juhſ kahrdinaſchanaſ ne eekrihtat! — Un ja tu tikkai pehſ ſawas patiſſchanaſ tawa Deewa-wahrduſ gribbi dſirdeht, warr buht, tad ween, kad zittas leetaſ effi apnizzſ, kur tad paleek ta Deewa mihleſtiba, par ko tu taſ effi mahzijeſ (Mark. 12, 30.), kà tewim Deemu tawu Kungu buhſ mihleht no wiſſaſ tawas ſirdſ, no wiſſaſ tawas dwehſeles, no wiſſa tawa prahta un no wiſſa tawa ſpehka? Woi ta irr mihleſtiba ſauzama, kàs apnihkt kahdu brihdi, jeb atraujahſ un atgreſchahſ pee zitta kahda, zerredama, kà taſ wairak buhſ pa prahtam? — Tu par to taunojeſ, kà muhſu Awifeſ pabrihſcham arr no Deewa wahrdeem kàs atrohnamſ. Eizzi drohſchi, dehſ, kà ſchinni grehku paſaule til daudſ netiklu un nederrigu wahrdu un wallodu dſirdami un Deewam ſchehl! no mumſ paſcheem iſeedami, kà tee Deewa wahrdi, ko jaw rettak dſirdam un jaw maſak paſchi iſrunnajam; irr kà kahdſ labſ un derrigſ graudinſch, ko putniſch ſtarp leelu iſchuppu ſehnalu uſgahjſ, un par ko taſ kohti preezajahſ; jo taſ ſehnalas winnu ne barro, bet taſ graudinſch ween winnu warr pee-ehdinah. Tapatt teeſcham arri Deewa wahrdi ween ſirdei un dwehſelei ihſtu bariibu warr doht, kà Kriſtuſ atkal ſakka Matt. 4, 4: zilwekſ ne dſihwo no maiſes ween, bet no iſkattrà wahrda, kàs no Deewa mutteſ iſeet. Bet kalabb tad tewim ne patihk, Awifeſ no Deewa wahrdeem ko laſiht? Tu ſakki: taſ ne derrahſ, jo Awifeſ naw ſpreddiku-jeb dſeefmu-grahmata, taſ irr tikkai lappinaſ, kàs mumſ laiku pakawe, paſmihdina un arri zittu derrigu mahzibu zaur ſtahſtineem peemett. — Tad laika kowefchanaſ ween tu mekle pee muhſu Awifehm? Warr buht, kà zitti irr tahdi un tu laikam arri no tahdaſ ſorteſ, kàs Deewa wahrduſ atehduſchees, kad tee

grahmatu nemm rohkâ, tee tikkai gribb pa-
smeetees un islustetees, woi kahdu smeeklu
stahstu lassih, ko atkal zitteem brahlischeem
warr isstahstih, ka tee to uestej. Nu tee irr
tahdi laudis, kas deenas nastu un karstumu
mas ko irr iszeetusch, kas deenas widdü arri
apsehдахs aiskrasni un rohkas salikkusch no-
dohma — ko jaunu wakkara beedreem stah-
stih; woi arri tahdi pagudri skohlmeisteri, kam
wiffu zauru deenu leelas mohkas bij behrneem
Deewa wahrdues eekult, un nu pehz kahro zittu
barribu dabbuht, kas winnu smalkam schoh-
dam labba patihk. Kad tahds wihrs Awises
atkal no Deewa wahrdeem ko atrohd, tad gan
tizzu, ka tas winnam ne patihk. Bet woi tad
preeksch tahdeem augsteem un augsti mahziteem
kungeem ween muhsu Awises irr farakstitas?
Redsi, kad femmes strahdneeks nogurris wak-
kara atgreeschahs mahjas, woi wiffu zauru
deenu wehtra un leetu, jeb sneega un faltuma
publejees, kad winna dwehsele par to laizigu
darbu tapat irr isfalkusi un istwihkusi, ka
winna meesa, — woi tu dohma, ka winnam
tad smeekli un tehrseschanas wairak patiks, ne
ka kahds malzinsch no ta dsihwibas awota,
kas firdi un dwehsele atspirdsina un mahza to
ildeenas nastu pazeest, un firdi un prahthu pilda
ar swehtahm dohmahm, ka meerigi warr ais-
migt un rihta atkal preezigi zeltees ar jaunu
spehku, bes kurneschanas un bes kauna prahtha
sawu ildeenischku maisiti pelnitees un Deewam
par to pateikt. Seb ja kahda fainneeze, mahte
buhdama, ar saweem behrnineem irr mohziju-
fees wiffu deenu, tohs kohpdama un eh dina-
dama un fargadama, ko tu dohma, woi tah-
dai ne patiktu wis wakkara starp zittahm run-
nahm arri kahdu Deewa wahrdinus dsirdeht
kas labba ne ka zitta kahda leeta firdi proht
meerinaht. Un woi tu tad dohma, ka preeksch
tahdeem muhsu Awises naw farakstitas? Bet
tu wehl zaur lihdsibu falki, ka gudrs un prah-
tigs puifis sawas labbakas basnizas-
drehbes krohgâ, tirgü jeb peegullâ jahdams ne uswilks,
bet tif basniza eedams. Ar tahm gohdu dreh-
behm tu Deewa wahrdues nosihme. Bet woi

tu arri finni, ka tahda lihdsibu pawiffam ne
derr. So Deewa wahrdi naw wis tahda leeta,
ko warram nolikt un atkal peenemt, ka walka-
jamu drehbi. Bet tee gribb ee-eet muhsu firdi
un tur dsihwoht sawa spehka un swehtiba;
tee irr ta dsihwa barriba; kad to jebkad atmet-
tam, tad paleekam tuffschi un bes ihstena spehka.
Bet ja nu arri gribbetu sawu lihdsibu par
Deewa wahrdeem peenemt, tad leezi wehtra, ka
ihsten gohdigs un kreetnis zilweks arri darbu-
deenas ne staiga ar strandahm un noplifsu-
schahm luppatahm, bet jebchu winsch arri
smalki apgehrbees naw, tomehr pee winna
redsams tahds glihtums un schlihtums, ka
tuhdat to putni warr pasih pee spalwahm.
Redsi, tapat Deewa wahrdi, ja tee par pa-
leekamu ihpaschumu zilwekam irr palikkusch,
tam dohd prahta un firdi ihsten gohdigu un
labbu buhschanu, kas eeksch wahrdeem un dar-
beem parahdahs, un tas tam pascham zilwe-
kam irr tahds krahschnums, kas dauds wairak
swerr, ne ka tahs wiffubrangakas basnizas-
drehbes, un arri zaur darbu un wehtru ne fa-
maitajahs ka schee. Bet tu arri no pascheem
Deewa wahrdeem kahdas leezibas atnessi, pa-
rahdiht, ka teem ruhmes ne effoht Awises.
So tu falki: ko tad gan tahdi krohga-brahlischi,
kas reibuli blaustahs un pabenki wahrtahs, ar
Deewa wahrdeem sinnatu darriht, tohs ar sa-
wahm netihrahm rohkahm useedami muhsu
Awises, un peeleezi schè tohs wahrdues is
(Matt. ewang. 7, 6.), ka tahm zulkahm ne
buhd preekscha mest pehrles. Ta gan irr,
mans dehs, un ak wai kristiteem zilwekeem,
ka schee wahrdi zitteem irr peelihdsinajami.
Bet ja tahds besdeewigs zilweks patz ne grib-
bedams un ne mekedams useet kahdu Deewa
wahrdues, woi tas tam labba naw, ka winsch
kahdu mahzibu dabbu, jeb ka winsch bes mah-
zibas paleek? Woi tu Deewam warri paweh-
leht, kur un ka winsch saweem wahrdeem arri
pee tahda zilweka spehku dohd, ka ta zeeta un
lepna firds tohp falausta un pasemmota. Zif
daschs labz jaw zaur weenu paschu Deewa
wahrdinu irr atgreests tappis, kad tas sibbens

eespehee winna firdi! Woi tas naw labbak, ka Deewa wahrdi tahdu zilweku arri nejauschi, tur kur winsch pawissam ne bij dohmajis, fa-treez, ka winsch sabl rautes no grehkeem, ne ka kad winsch grehku zellu staigohr smeekla wahrduß ween dsird, kas winnu firdi wehl wairak apzeetina? Un ja nu arri buhtu ta, ka kahds zaur dserfchanu par lohpu palizzis, tohs Amischiu lappinas saplohsina un aplehsi, kas par Deewa wahrdeem runnajuschi — nu, tahdus kundsinus kunga-tehws gan sinnahs wal-diht, un pagasta teefa gan arri ne buhs aismirfusi, ka winna no Deewa likta teem tauneeem par atreebeju. — Tapedz, dehlß mihtais, tee wahrdi gan paliks sawa spehka, ko Pah-wils sawam Timoteum raksta 2 graham 4, 2 — 5: Pasluddina to wahrdu, usstahw laikâ jeb nela ikâ, pahrllezini, apdraude, pasubbina eeksch wiffas lehnprahribas un mahzibas. To weens laiks buhs, ka tee to wesseligu wahrdu ne panessihß, bet pehz sawahm eekahroschannahm tee few pascheem mahzitajus uskraus, ka teem tahs aufis neef, un nowehrsihß aufis no tahs pateesibas un greefsisees pee pasakkahm. Bet tu effi nomohda eeksch wiffahm leetahm.

Warr buht, dehlß, ka tu schohs wahrduß lassijis, pats pee fewis dohmaji ta: ta irr grehta walloda, kas to warr eeklausitees! (Zahn. 6, 60.) Woi tad grehls irr preezatees un smeetees, woi tad weenumehr warr pah-tarus skaitiht un Deewa wahrduß lassiht? Ne, un atkal ne! To Deewa wahrdi paschi mahza, ka mums buhs preezatees eeksch to Kungu, t. i. ka wiffi muhsu preeki lai tahdi irr, ka teem padohdamees arri sinnam, ka tee no Deewa nahß, un tadeht arri eeksch paschahm lustehm un preekeem firds un prahts warr pazeltees us Deewu, ta ka swehtas dohmas mums ne reebj. Seb kur kahds preeks irr, kas mums pawissam ne lauj us Deewu dohmaht, tad tas jaw pateesi sime us taunu. Woi tu

atgahdini, ko Pahwils sakka 1 Tess. 5, 17: Luhdseet Deewu bes mittesch anas! Un woi tu dohma, ka winsch ar scheem wahrdeem gribbejis mahziht, ka mums bes mitteschanas buhs rohkas salikt un pah-tarus skaitiht? Ne. Bet to winsch mahza, lai mehß allaschin tahdu prahtu un firdi Deewam padewigu pasargajamees, ka allasch sinnam, ka Deewa preekscha staigajam, un kad ween firds us to neffahs, to arri isgahscham Deewa preekscha. Un tah-dai firdi pateesi ne reebsees, kad winna kahdu Deewa wahrduß useet, kur ne bij dohmajusi, bet winna par to preezasees. Un woi tu tad ar tahdu preeku ne gribbi taruus laizigus preekus wairoht un swehtiht: Seb woi tu gribbi labbak ar Kubbeles Ernesta dseedah par „kum-melineem un lihgawinahm,“ un zittas tahdas blehnaß, kas pawissam naw tahdas „beswai-nigas“ un schlihtas, ka Kubbeles Ernesta tahs isteiz? *)

Mihtais krusstdehlß, lai preteek scho reis ar scheem wahrdeem. Zerreu gan, ka tee, lai arri affaki bijuschi, tomehr tewim apleezinahs, ka es tewim par labbu tohs runnajiß, tapat ka zits krusstehws tew eepreekscha pamahzijis ar teem jaukem wahrdeem, ko tewim rakstijis, par kurreem arri es lihds ar tewi winnam no wiffas firds pateizu. Apzerre luhdsams arri scho mahzibu

Tawa

ustizziga krusstehwa

Grüner

*) In mihtais Deewß muhsu meitinas gahjumu nahkscha gadda paschliß, tad dohmim ihwaschu layu var swehtahm tizzibas leetahm un arri ihwaschu layu var laizigahm leetahm, gan par pamahzifchannu gan var laika sawelli. Par to juns us preekschu wairak nahribam.

S-8.

• **Taupi us wezzuma!**
 Tahs bittes, kudras sakrahj wassarâ,
 Lai winnahm seema buhtu barriba.
 To zilweß gan arween' itt skaidri redß,
 Bet dauds irr, kas to ne mas ne nojehds;
 Dasch jaunumâ itt salki dsihwoht proht,
 Un wezzumâ tam jareet nâdbagoht.